

HE 75/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosi- na 2024–2027 ja siihen liittyviksi laeiksi sekä lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Työelämä ja tasa-arvovaliokunta 7.11.2023

Maria Salenius, kehittämispäällikkö

@Maria_Salenius

Yleisiä huomioita

Lähtökohtaisesti Kuntaliitto tukee indeksileikkauskokonaisuudessa menoleikkauksia.

- Leikkausmuotona indeksikorotusten poistaminen on järkevä leikkaustapa. Myös pyrkimys kohdistaa indeksileikkaukset työssäkäyviin ja opiskelijoihin on sinänsä perusteltu painotus
- Näemme kuitenkin ongelmana, että nämä **leikkaukset eivät riitä tasapainottamaan julkista taloutta vaan kohdistuvat erityisesti niihin, joilla on taloudellisesti tiukkaa jo valmiiksi.**
 - Kuntaliitto on huolissaan siitä, että indeksijäädytykset yhdessä muiden sosiaaliturvaan esitettyjen leikkausten kanssa kohdistavat leikkaukset paljolti samoille ihmisille.

Kuntatalousvaikutukset

Valmisteltujen päätösten suorat ja välilliset vaikutukset kuntien talouteen tulee arvioida huolella valmistelun nopeasta aikataulusta huolimatta.

- Yleisen talouskehityksen nopea heikkeneminen vaikuttaa kielteisesti myös kuntiin. **Kuntatalouden ennakoidaankin kiristyvän selvästi jo vuonna 2024**, heikoimmin pärjäävät alle 5000 asukkaan kunnat
- Sosiaaliturvaleikkaukset, kuten työttömyysturvan muutokset, pienentävät kuntien rahoitusvastuuta työttömyysturvan menoista
- Sosiaaliturvan leikkaukset synnyttävät kuntien kannalta kuitenkin myös toisen suuntaisia talousvaikutuksia, kun **kansalaisten pienentyneet etuudet kerryttävät kunnille vähemmän verotuloja ja kasvattavat perustoimeentulotuen tarvetta.**

Vaikutukset työllisyyteen ja tasa-arvoon

- Vuonna 2025 työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle
 - Muutos laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista
- Työllistymisen positiivinen kuntatalousvaikutus näkyy pääosin lisääntyneiden verotulojen kautta, mutta myös **kuntien rahoittamien etuusmenojen pienentymisenä**
 - Sosiaali- ja työttömyysturvaan tehtävien muutosten kuntataloutta heikentävät vaikutukset kohoavat edelleen, jos etuudensaajat eivät työllisty uusiin työpaikkoihin
- Esityksessä arvioidaan, että indeksitarkistusten tekemättä jättäminen kokonaisuudessaan vahvistaisi työllisyyttä valtiovarainministeriön arvion mukaan 22 700 työllisellä.
- ➔ **Kuntaliitto kiinnittää huomiota arvioiden epävarmuuteen.**
- Muutokset merkitsevät lisätyöpainetta työvoimatoimistojen ja kuntien työvoimapalveluille entisestäänkin niukoilla resursseilla tehtävään työhön.

Vaikutukset tasa-arvoon

Kuntaliitto pyytää kiinnittämään huomiota myös esityksen sukupuolivaikutuksiin.

- **Naisten osuus etuuksien saajista on erityisen merkittävä**
- Indeksitarkistusten tekemättä jättäminen kohdistuu pikkulapsiperheissä enemmän naisiin kuin miehiin
- Samalla myös ehdotettujen lapsilisän korotustenkin voidaan katsoa kohdistuvan useammin naisiin

Lapsilisälain 7§:n muutokset

Osin indeksitarkistusten tekemättä jättämisestä aiheutuvaa ensisijaisten etuuksien reaalisen tason laskua kompensoivat lapsilisään ehdotetut korotukset mitä voidaan pitää Kuntaliiton mielestä myönteisenä.

- Myönteistä on, että kuntien rahoittaessa puolet toimeentulotukimenoista, **kuntien menojen arvioidaan vähenevän vuositasolla 2,5 miljoonaa euroa**
 - On kuitenkin huomattava, että rahoitussäännöksistä johtuen **vaikutukset toteutuvat kuntien talouteen kahden vuoden viiveellä.**
- Osin indeksitarkistusten tekemättä jättämisestä aiheutuvaa ensisijaisten etuuksien reaalisen tason laskua kompensoivat lapsilisään ehdotetut korotukset mitä voidaan pitää Kuntaliiton mielestä myönteisenä, koska lapsilisän korotukset kohdistuvat pitkälti niihin perheisiin, jotka tutkimusten valossa keskimäärin ovat muita useammin köyhyysriskissä

Lopuksi

Kuntaliitto esittää huolensa sen osalta, mitä eriarvoisuuden lisääminen eri sosiaaliturvaleikkausten osalta tekee yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä.

- Kuntaliitto on huolissaan siitä, että indeksijäädytykset yhdessä muiden sosiaaliturvaan esitettyjen leikkausten kanssa kohdistavat leikkaukset paljolti samoille ihmisille
- Yhdistettynä epävarmaan taloustilanteeseen tämä saattaa aiheuttaa sen, että ihmiset joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen oletettua voimakkaammin mikä lisää kuntien toimeentulotukimenoja.

Maria Salenius
Kehittämispäällikkö
Hyvinvointi ja sivistys
Kuntaliitto
Etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
p. 050-561 0466

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet